

5.-7. novembrini 2009

MardiLaat Saku Suurhallis

Käsitööliidu aastateema on kangakudumine

Kangakudumine on Eestis olnud läbi aegade naispere oluline oskus, olles üks osa igapäevase rõivastuse valmistamisest. Muinasajal kasutusel olnud algeliste püsttelgede asemele tulid keskajal horisontaalsed kangasteljed - maateljed, mille sarnased on mõnel pool kasutusel tänaseni. 19. sajandi lõpul hakkasid ärksamad taluperemehed oma naistele valmistama Soomes nähtud kirikangastelgi, mis võimaldasid kududa kangastesse keerulisemaid mustreid. Kangakudumise kõrgajaks Eestis võibki pidada 20. sajandi I poolt, mil arvukates kodumajandus- ja naiskutsekoolides omandati põhjalikud teadmised erinevate kangaste tehnoloogiast.

Meister Kristel Põldma kudumishoos

Nõukogude perioodil taandus eesti kangakudumise traditsioon vastava kutsehariduse

puudumise tõttu. Tänapäeval on tarbekangaste valmistamine tekstiilitööstuse pärus-

maa, kangakudumisest on saanud käsitööhuviliste ja tekstiilikunstnike loominguilise eneseväljenduse vahend. Viimase kümne aasta jooksul on järjest rohkem käsitööhuvilisi avastamas enda jaoks selle arhailise tehnika võlusid. Telgedel kudumine sisaldab suurt annust loomismõnu, kui uus kangas kuduja käte all silmnähtavalt kasvab. Korduvatest liigutustest tekkiv rahustav rutiin mõjub tasakaalustavalt tänases kiirustavas ja heitlikus argipäevas.

Kangakudumise teema-aastaga oleme väärtustamas ühte traditsioonilist käsitöövaldkonda, neid teadmisi ja oskusi, mida praegu veel on võimalik „eestiaegsetelt“ meistritelt õppida.

Veinika Västriku
kangakudumise alaliidu juht

XIII mardilaat

5.-7. novembrini 2009 Saku Suurhallis Kolmteist aastat mardilaata

1997. aastal, esimese mardilaada avamise eel oli ootusärevuse kõrval ka kõhklusi ja pisut hirmugi, sest nii suure ettevõtmise korraldamiseks puudusid kogemused ja oskusega tegijad. Aga esimene katse läks üle ootuste korda ja andis julgust edasi tegutseda.

Nüüd, kolmteist aastat hiljem, võime näha, kui suured muutused on aja jooksul toimunud. Areng on olnud tohutu, nii mahult kui sisult. Jätkuv külastajahuvi oli nii suur, et üsna pea ei mahtunud mardilaat enam laululava ruumidesse, tuli appi võtta suur telk ja kolme aasta eest koguni asukohta vahetada.

Suured on olnud ka sisulised muutused. Algusest peale seati eesmärgiks, et laadal oleks ainult kvaliteetne käsitöö. Selles suunas on olnud pidev areng.

Traditsioon püsib kindlalt, kuid ka uueneb pidevalt. Iga aasta on endaga midagi uut kaasa toonud, lisandunud on mitmeid uusi algatusi: ühistegevusena kootakse pikka mardivaipa, valitakse välja parimad meistrid ja väljapanekud, on korraldatud maakonnapäevi, igal aastal on kogu laata läbiv ühte käsitöövaldkonda süvitsi käsitlev teema.

Selle aasta uudis on käsitöö ÖÖ.

Valmistume aastaks 2011, kui Saku Suurhall saab suuremaks telgi võrra ja oodata on käsitöömeistreid meie katusorganisatsioonidest Euroopa Rahvakunsti ja Käsitööföderatsioonist ning Põhjamaade Käsitööliidust.

Mardilaada 2008 parimad

- **Parim meister – Laine Sõer.** Et tikkimise teema-aastal valiti laada parimaks meistriks meie üks silmapaistvamaid tikkijaid, on igati loogiline. Tema kauneid tikandeid võis imetleda laadal, neid on olnud paljudel näitustel ja väljapanekutel. Imetlemisväärseid suuri tikitud vaipu on meistril aegade jooksul valminud kolmekümne ringis. Käsitöömeister Laine Sõer tegutseb Tallinna Käsitöökeskuse käsitööringis. Aktiivne ja abivalmis meister jagab oma oskusi nii tikkijaile, kudujaile, heegeldajaile kui ka korvipunujaile. Rahvuslike käsitöötraditsioonide alalhoidmise eest pälvis Laine Sõer 2003. aastal Pärandihoidja auhinna.

Laine Sõer mardilaadal tikkimas

- **Parim toode – OÜ Vabamees keraamika.** Mardilaadal on perefirma osalenud juba mitmel aastal ja alati silma jäänud oma keraamiliste toodetega. Nende väikesed tarbe- ja kaunistusesemed on erakordselt kaunid, ilusti vormitud ja, mis eriti esiletõstmist väärib, maitsekalt etiketitud. Jääb mulje, nagu oleks pere just äsja tootekoolituselt tulnud. Võib-olla ongi? Igatahes on kõik nii esitatud, nagu koolitusnõuded ette näevad.
- **Parima väljapanek – Muhu käsitööselts Oad ja Eed.** Laada peateema oli tikkimine. Muhu naiste väljapanekus oli kõige enam kauneid tikitud töid: vaipu, patju, susse, sokke, kindaid, kampsuneid.... Kõik need esemed olid ilusti ja maitsekalt stendidele paigutatud - lisapunktid tulid kauni kujunduse eest. Meeldis see, et Muhumaal on käsitöötajad kindlaks jäänud oma traditsioonidele, kuigi tehakse ka tänapäevaseid töid. Käesoleval mardilaadal on Käsitöö ÖÖ üheks täheks käsitöötaevas Muhu Tiinad.

Rahvarõivahuviline on meistrikotta oodatud iga päev

Neljapäeval, 5. novembril

- 12.00 Efeline Liiv roosib sukka. Anu Randmaa koob kinnast.
- 14.00 Laine Sõer teeb Muhu tikandit.
- 16.00 Anu teeb kaaruspaela, soovijad saavad ise kätt proovida.
- 17.00 Riina Salm teeb kirivööd,
- 18.00– 19.00 Vörkvöö. Seda teeb ja õpetab Juta Luts.

Reedel, 6. novembril

- 10.00 Anu Randmaa teeb kõlapooka, soovijad saavad proovida.
- 12.00 Kübe Kopelmann teeb nõöpi, soovijad saavad proovida.
- 14.00 Silja Nõu tikib linasele ja villasele kangale.
- 15.00 Keiu Kullas näitab endavalmistatud rahvarõiva ehteid ja räägib neist.
- 16.00 Demonstreeritakse lasteriideid. Reet Piiri ja Lembe Maria Sihvre.
- 17.00 Halbergide pere paneb rahvarõivad selga, Igor Tõnurist aitab.
- 18.15 Küsimused rahvarõivaste kandmise kohta Reet Piirile.
- 19.00 Rahvuslikud ehted. Küsimustele vastab Igor Tõnurist.
- 20.00 Lisandid rahvarõivastele: kotid, rätikud, jalatsid.
- 21.00 Tutvustatakse rahvarõivaste juures kantavaid üleviskeid ja pealisrõivaid.

Laupäeval, 7. novembril

- 10.00 Kübe Kopelmanni õmblemisnipid kergrõivastele.
Kübe teeb pilupalistust ja vastab küsimustele
- 12.00 Õmblemisnipid ülerõivastele. Vilve Jürissou
- 14.00 Maret Lehis räägib pottmütsidest ja näitab erinevaid tööetappe ning materjale.
- 16.00 Tikkimise nõuandeid jagab Silja Nõu, Anu Randmaa kurrutab.

Meistriks juhivad: Anu Randmaa, MTÜ Rahvarõivas

Esinejad mardilaadal

Neljapäev, 5. november

- 13.00 Kiviõli Kunstide Kooli rahvamuusikud
- 14.00 Kiviõli Kunstide Kooli rahvamuusikud
- 15.00 Folklooriselts Kiitsharakad
- 16.00 Mardilaada avamine
- 17.00 Ansambel "Paelill"
- 18.00 Ülle Paltser (laul, kannel)

Reede, 6. november

- 11.00 Hanila Laulu- ja Mänguseltsi kapell
- 12.00 Hanila Laulu- ja Mänguseltsi kapell
- 13.00 Heino Jäger (kannel, laul)
- 14.00 Mihkel Kuusler (viiulid, kitarr)
- 15.00 Krista ja Raivo Sildoja (viiulid, kandle, laul)
- 17.00 – 23.00 käsitöö ÖÖ programm

Laupäev, 7. november

- 11.00 Jaagup Kipper (torupill, kannel)
- 12.00 Aivar Arak (kannel)
- 13.00 Viru Nigula rahvamuusikud
- 14.00 Marii Keerd, Liisa Paiste, Grete Miller, Öie Pärtel
- 15.00 Lilian Kapp ja Priit Laatre
- 16.00 Marii Keerd, Liisa Paiste, Grete Miller, Öie Pärtel
- 17.00 Ansambel "Tuuleviulid" Vanalinna Muusikakool ja Lasnamäe Muusikakool
- 18.00 Mardilaada lõpetamine

Pillimehi ja lauljaid esitlevad:

Eesti Rahvatantsu ja Rahvamuusika Selts - ühendab rahvatantsu- ja rahvamuusika õpetajaid ning harrastajaid. Eesmärgiks kogu valdkonna edasikestmine ja areng. Peamine partner Laulu- ja Tantsupeo Sihtasutusele tantsupidude korraldamisel. www.errs.ee

Eesti Rahvuslik Folkloorinõukogu – üleriigilise võrgustikuga pärimuskultuuri keskselts, kelle eesmärgiks on folkloori liikumise toetamine ja koordineerimine ning rahvusvahelise koostöö arendamine. Folkloorifestivali Baltica korraldaja. www.folkloorinõukogu.ee

Magusameistrikojad käsitöö ÖÖ-I See magus martsipan...

Üks vanimaid maiustusi, mida Eestis on valmistatud juba keskajast peale, on peamiselt mandlitest ning tuhksuhkrust koosnev martsipan.

19. sajandist pärit kuulsa Georg Stude firma vormide ja käsitöövõtetega valmivad martsipanist figuurid **Kalevi tütarettvõtte Maiasmokk** majas Pikk 16 ka tänapäeval.

Kujukesed vormitakse käsitsi ning maalitakse hiljem pintli ja toiduvärvidega. See lisab igale figuurile tükikese kunstniku hinge ning muudab meistriteose seeläbi kordumatuks.

Härra Martsipan Otto Kubo on pühendanud „magusale elule“ 54,5 tööaastat. Alguses oli keemik Kubole ajaloo uurimine hobiks, viimased üheksa aastat aga põhitegevus maiustustemuseumi teadurina.

Käsitöö ÖÖ-I kohal nii martsipanimaalijad kui härra Martsipan.

Harmoonikum
harmoonilise elu klubi

Harmoonikumi Teetuba

Kui soovite saada ehedat eestimaist elamust, siis minge einestama Tallinna piiril asuvasse Viimsi mõisa Karjakastelli Teetuppa. Seal pakutavad toidud on valmistatud Eestimaal kasvatatud viljadest, vanaemade retseptide järgi, puhtalt kemikaalivabalt ja heade soovidega. Pakutakse kooke, pirukaid, taimetoitu, taimeteed, kohapeal valmistatud maiustusi ja muud tervislikku ning suupärast. www.harmoonikum.ee

Käsitöö ÖÖ-I ootavad teid suus sulavad maiustused!

Uus tegija laadal

Tallinna Linnateatrit esindavad laadal inimesed, kes tegutsevad võlurite kombel lava taga.

Kas te teatrikülastajana mõtlete sellele, kuidas kaunis rõivas või imeilus näitlejanna meik sündinud on? Laadal pakume võimaluse kiigata teatri köögipoolele – kuidas tegutsevad inimesed, kes käsitsevad suure vilumusega pintslit, kammi, fööni, nõela, kääre, liimi jne. Linnateatrit esindavad: kostüümiala töötajad, grimeerijad-juuksurid ning butafor-dekoraatorid.

Kostüümiala inimesed tegelevad veel ühe põneva teenuse pakumisega teatrimajast väljapoole – nimelt, need kostüümid, mis on repertuaaripildist kustutatud lavastustest pärit, siirduvad kostüümilaenutusse. Saate minna maskiballile seljas näiteks Julia kleit või musketäri mantel. Laenutus on avatud K, N, R 11.00 – 17.00. Info telefonil 6650839.

Linnateatri töökojad laadal

Kostüümiala inimesed annavad nõu ja abi mardisandile kohase kostüümi väljamõtlemisel ja lausa selgaproovimisel.

Grimeerijad on ühendanud oma jõud butaforidega ja meisterdavad kergelt valmivaid kunstninasid, mida saab kohe ka proovida.

Müüme ka teatripileteid.

Tulge uudistama! www.linnateater.ee

KÄSITÖÖ ÖÖ Tähed käsitöötaevas

• 17.00 esimene täht – kangakudumise tund

Anu Raud

TÜ Viljandi Kultuuriakadeemia esitleb kangakudumise raamatut

Õpetaja **Monika Järg**, kangakudujate hing **Kristel Põldma**, kuldsete kätega meister **Kulla Altmäe**

Tunnustatud leiutaja **Kadi Pajupuu**

• 18.00 teine täht – kirjasõna tund

Ajakirja Käsitöö peatoimetaja **Ele Praks** ja novembrikuu

lugude autorid tutvustavad end ja oma loomingut

Uued käsitööraamatud ja rahvuslikud mängud

Kuulutame välja konkursid

• 19.00 kolmas täht – rahvarõiva ja rahvusliku rõiva tund

MTÜ Rahvarõivas esitleb – lõpuks ometi king, mis just sobiv rahvarõivaga

Muhu Tiinad

Seto Sigre

Leigari lapsed

See ilus triibuline – esitleb **Kodukäsitöö OÜ**

• 20.00 neljas täht – üllatajate tund

Need **Lipuvabriku**

kotid...

Kadri ja Katrini paberist kotid

Suva sokisadu

Indreku rahvuspapud ja uus...

• 21.00 viies täht –

moetund

Ulve Kangro

Ikka jälle setu pits

Riina Tomberg

Kaks sooja maavillast rõivast

Astra Mõistlik

Tuisumuster

Aldo Järvsoo

Tikandite lummuses

• 22.00 kuues täht – finaal – öötund

Pärimusmuusika Keskus esitleb - **Ro: Toro**

22.50

Suur saladus

Veel...

Löötsamees **Kaarel Kõivupuu**

Tähed paneb liikuma **TLÜ tantsuteater Tee Kuubis** Karmen

Ongi juhtimisel

Filme, presentatsioone üllatusi

Kammerkoor **Canorus** Piret Aidula juhtimisel

17.00, 18.00 ja 19.00 **Lõbus Mardisandikool**, kus saab õppida mardisandiks ja osaleda mardijooksul Saku Suurhallis.

Magusa meistrikojad ainult käsitöö ÖÖ-I

Käsitöö ÖÖ-I töötavad ka kõik teised meistrikojad täistuulil ja kaupa rohkem kui muidu!

NB! Kava täieneb kuni käsitöö ÖÖ-ni

Katrin Martinsoni ja Katrin Mäe kinkekotid

Kas sina tead, mis kihelkonnast sa pärined?

Terve vald oli kokku aetud, kihelkond kokku kutsutud.

Käesolev aasta on olnud Eesti Rahva Muuseumi jaoks väga teguderohke.

Kõige krooniks võib lugeda aprillis toimunud juubelipidustusi. Sel sajandal juubeliaastal

on ilmavalgust näinud palju uusi trükiseid: Ilmar Mannineni raamatu „Eesti rahvariiete ajalugu“ korduustrükk, „Eesti Rahva Muuseumi pildialbum“, Setomaa ajalugu tutvustav „Setomaa 2“

ja palju muudki. Äsja valminud „Eesti kihelkondade kaart“ annab teabe, kus paiknesid meie ajaloolised kihelkonnad, mille piirid märgistatakse taas 2009. aasta lõpuks. Kõiki neid trü-

kiseid ja palju muud huvitavat leiad ERMi muuseumipoest või meie müügiletist mardilaadal.

REKLAAM • REKLAAM • REKLAAM

OÜ Puupank – puutöö Valdur Tiik tel. 5234057	OÜ Lipuvabrik - lippude ja rahvussümboolika valmistamine ja müük Karina Tõeleid tel. 6684270	Marimirt OÜ – kudumid Sirje Pähn tel. 5029134	Kango Tekstiil OÜ - telgedel kootud tekstiilid Vivika Sopp tel. 5061023
MTÜ Käsitöökelder – käsitöö valmistamine ja müük Mai Normann tel. 55915446	Mõisakeraamika – keraamika Raivi Juks tel. 5040563	Dinixo OÜ - puidust mänguasjade valmistamine Heido Peterson tel. 5113551	OÜ Setka - linsed rõivad ja saunatarbed kogu perele Villy Võrk tel. 55661624
Hansaklaas OÜ - vitraaž, õpetused, tootmine, müük Ülle Kull tel. 5026053	Vestra EX OÜ - linsed tooted Kaido Kaust tel. 5134587	Ann MLT OÜ - villased väikekudumid Marge Tadolder tel. 56466720	Rewool OÜ - villase lõnga, heide ja vati tootmine ja hulgimüük Janek Äkke tel. 7760391
Võrumaa Ukharu - linsed tooted ja käsitöö Milvi Litt tel. 5659111	AS Suva - sukad sokid ETNO kollektsioon Kristel Idol tel. 6259024	Tartu Maanaiste Liit – käsitöö Urve Kaasik tel. 53412408	Gleimotor OÜ - keraamika Aili Palm tel. 53428659
FIE Arut Arutjunjan – suitsuvorst, -liha Regina Erlich, tel. 32 205 16	Eesti Käsitöö Maja käsitöö müük, meistrikojad ja rahvakunsti galerii Pikk 22, Tallinn	Platsiveere meistrid käsitöö müük, meistrikojad ja rahvakunsti galerii Pikk 15, Tallinn	OÜ Ruut ja triip rahvuslikud kudumid Riina Tomberg tel: 5111678

Järgmine, XIV mardilaat

11. – 13. november 2010

Peateema puutöö

Laada korraldaja Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö Liit

Korraldustoimkond: Sirli Bergström (Linnateater), Silja Nõu, Lembe Maria Sihvre, Liisa Tomasberg, Liina Veskimägi Illiste
Toimkonna juht: Liivi Soova

Käsitööliidu tähtsamad ettevõtmised aastal 2010

- Konkurss *eesti-oma-puu*
- 26. mai-14. juuni võidutööde näitus Eesti Käsitöö Majas
- 23.-24. aprill käsitööpäevad Muhumaal
- 8.-11. juuli keskaja päevad Tallinna vanalinnas
- 9. oktoober käsitööettevõtjate foorum Haapsalus

Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö Liit
www.folkart.ee

Pikk 22 Tallinn 10133

Tel. 6 604 772, 51 878 12, faks 6 314 075

E-post: info@folkart.ee

Kujundus ja trükk Vali Press OÜ